

Kunstfeltet i forandring

Av Kristin Josefine Solstad

Endringer i kunstens funksjon har ført til uklarheter for organiseringen av kunst i samfunnet. Det har skapt konsekvenser for kunstens selvråderett.

Det kan i dag synes som om fokuset på kunsten i samfunnet er flyttet fra kunstverket til kunstfeltet. I kjølevannet av denne forflytningen tyder mye på at kunsten er styrt av andre kriterier enn de estetiske/kunstneriske, nemlig de politiske og økonomiske. Vi står derfor overfor en uklar forståelse av hva som i dag er kunstens funksjon. Slik sett står vi i fare for å undergrave kunstens selvråderett. Kunstens vesen er i dag i stor grad underordnet kunstfeltets kamp om posisjoner. Dermed har kunsten overlatt kampen om definisjonsmakt til de som har virkemidler innen politikk og økonomi og/eller spesielt til de moderne sosiale former for nettverksbygging. Et viktig spørsmål blir da om kunsten dermed har mistet en av sine vesentlige funksjoner; å kommunisere den verden vi lever i?

Kunsten har alltid vært et produkt av det samfunnet den er oppstått i. Derfor er det viktig å reflektere over det samfunn/kunstfeltet kunsten fungerer i, har mulighet til å forme, og blir formet av, og hvordan dette påvirker den funksjon vi ønsker at kunsten skal ha. Ved å tydeliggjøre disse ulike funksjoner, vil jeg legge til grunn et perspektiv på hvorfor kunst er viktig, og hvilke utgangspunkt vi har for det fremtidige arbeidet med kunsten som en likeverdig samarbeidspart med det øvrige samfunnsliv.

Historikk

Vår kulturhistoriske utvikling viser hvordan billedkunstens funksjon har endret seg over tid. (heretter brukes kunst som fellesbegrep da billedkunsten og andre kunstarter som musikk, litteratur osv deler samme historikk). Frem til ca 1600-tallet var kunsten nøye knyttet til religionsutøvelsen. Kunsten var en integrert del av Gudetroen. Til langt inn på 1700-tallet hadde kunstnere samme utdanning som håndverkere og ble betraktet som yrkesutøvere. Differensieringen av verdensbildet utskilte så kunsten i en egen sfære, løsrevet fra vitenskap og religion. Kunsten fikk egne gyldighetsområder, og kunne ikke bli redusert til et annet område av samfunnslivet. Vi måtte begynne å forstå kunsten i kraft av seg selv og ikke som et verktøy for gudetro, historiske hendelser eller vitenskapelig dokumentasjon. Kunsten ble selvrådende (*fra gresk; auto=selv og nomi=råderet, autonom*).

På 1800-tallet ble kunsten institusjonalisert. Et utstillingssentra, Salongen, ble opprettet i Paris. Denne fungerte som kvalitetsstempel på hva billedkunst var. Salongen ble toneangivende for hele kunstlivet i vesten. Institusjonaliseringen i samfunnslivet med oppbyggingen av byråkrati, inndelingen av regioner, kommuner og nasjonale avdelinger, samt institusjoner som forvaltet særinteresser og bransjer, førte til endringer for å forstå kunstens funksjon. I Norge ble den første utdanningsinstitusjonen i kunst opprettet i Christiania (Den kongelige Tegneskole 1818). I 1836 besluttet Stortinget å bevilge tusen spesidaler for å bygge opp en nasjonal kunst- og maleri samling. Det førte til at Nasjonalgalleriet ble grunnlagt under Tegneskolens styre i 1837. I 1842 ble Nasjonalgalleriets daværende samling (72 malerier, 2 marmorbyster og en rekke avstøpninger etter Bertel Torvaldsens arbeider) åpnet for publikum i noen værelser på Det Kongelige Slott. Intensjonen med opprettelsen av Nasjonalgalleriet var ønsket om å legge til rette for et selvstendig norsk kulturliv.

Med troen på kunstens oppdragende effekt skulle Nasjonalgalleriet tjene som dannelsesmonn for publikum og blivende kunstnere. Senere oppstod flere andre kunstinstitusjoner. I 1875 tiltrådte Lorentz Dietrichson som den første professor i kunsthistorie ved Universitetet i Oslo, og Billende Kunstners Samfund (BKS) ble etablert i 1888. I 1909 startet det første kunstakademi i Norge. BKS var en paraplyorganisasjon for billedkunstinstitusjoner. Fra sist på 1980 tallet endret BKS navn til NBK, Norske Billende kunstnere (I Nord-Norge ble det opprettet en tilsvarende regional institusjon, Nordnorske Bildende Kunstnere (NNBK i 1972). Unge Kunstneres Samfund ble dannet i 1921. Riksgalleriet ble opprettet i 1953. Fra midten av 1960 åra meldte behovet for at kunsten skulle bli mer frittstående fra det statlige byråkratiske apparat. Sistnevnte skulle kun være en deltaker i beslutningsprosessen angående kunst og kulturpolitiske spørsmål. Dette behovet manifesterte seg i

etableringen av Norsk Kulturråd i 1963. Norsk Kulturråd som et selvstendig organ for kunst og kulturliv. Organet skulle ha en rådgivende og veiledende oppgave for departementet, fylker og kommuner, og nærværende effekt på det skapende liv i kunsten. Det yrende kunst og kulturlivet i landet ble omfattende, men i Nord-Norge var det dårlig med kunstorganisering, bortsett fra spredde kunstforeninger og private gallerier. På Tromsø Museum etablerte kulturorganisasjoner og kommuner et nytt forum for kunst og kultur, Nordnorsk Kulturråd (1964). Dette rådet spilte en aktiv rolle i utviklingen av ulike kunstorganisasjoner og institusjoner i landsdelen gjennom 60, 70 og 80 tallet. Nordnorsk Kulturråds skjebne er usikker i dag.

Kunsthistorisk utvikling

Denne kunsthistoriske utvikling, fra håndverk via verktøy til institusjoner, førte til en ekspansjon av ulike kunstneriske uttrykksformer. I kjølevannet av industrialismen på 1800-tallet vokste kreativiteten, og "fri skapertrang" ble det nye slagordet. Den nye kunstforståelsen bar navnet Romantikken. På dagsorden stod individualistiske følelser og opplevelser i motsetning til den tidligere kollektive kunstforståelsen. Dette var første steg på veien til kunst for kunstens skyld. Senere fulgte nye uttrykksformer, enten som reaksjoner på tidligere kunstretninger, eller på samfunnsutviklingen. Pr i dag har vi et mangfold av kunstnerisk uttrykksformer. Dette har skapt endringer både i forståelsen av kunstens funksjon, og hvordan vi skal forvalte kunsten. De ulike kunstinstitusjoner forvalter sine særegne kunstneriske uttrykksformer. De lever side om side i kunstfeltet, i tillegg til de statlige institusjoner som i hovedsak er økonomiske forvaltere av kunsten. Den offentlige støtte til kunsten er organisert i institusjoner og byråkrati (fylker, kommuner og stat). I tillegg forvalter næringslivet en del av kunsten. Det private næringsliv har både kunstfond og kunstskatter, og er delaktig i sponsorvirksomhet til kunstneriske arrangementer og virksomheter. Det kan virke som om kunstens "kjerne" i dag er betinget av en annen logikk enn den estetiske, nemlig den politiske og økonomiske ideologi. At kunsten har en egen funksjon viser både vår historie og samtid. Endringer i kunstens organisering får dermed konsekvenser for kunstens funksjon, og dermed også dens selvråderett.

Funksjon

Kunstens funksjon i samfunnet har variert fra å være et talerør for religionen, en retningslinje for praktisk livsførsel, en informasjonskilde for historiske hendelser og sosiale omstendigheter, en samfunnskritisk kilde og en provokasjon, et terapeutisk hjelpemiddel, samt en ren fornøyelse for øye – for å nevne noe. I dag kan vi tillegge kunsten en funksjon som medvirker til samfunnsutvikling. Organisering av kunstverden med statlige og andre offentlige foretak, og næringslivets bruk av kunst som motivasjonsfaktor og som verktøy for identitetskapning for å bygge opp infrastrukturer, vitner om dette. Det finnes en rekke ulike visjonsplaner fra statlige og private hold som bekrefter en slik påstand. Danske kunsthistorikere betegner vår tidsalder som "Den Kreative tidsalder". Det er kanskje ikke så rart når vi ser på markedsføring, organisasjonsutvikling, nettverksbygning og individets opplevelseshovud, og kunstens plass i disse områder.

Kreativitet er et begrep som omfatter stort sett alt av individets handling, men spesielt forstått i en kunstnerisk og nytenkende produksjonsprosess. Likevel er det viktig å dvele litt med begrepet "kreativt" i forhold til kunst. På overflaten snakker vi ofte om kunst som en kreativ virksomhet, men kreativitet er bare en del av det kunstneriske. All kunst er kreativ, men ikke alle kreative handlinger og produkter er kunst. Kreativitet er også noe som er knyttet opp mot estetiseringen av vår hverdag. Den estetiske fremstillingen av et produkt handler like gjerne om dekorasjon, stil, form og farger. Kunsten har alle disse elementer i seg, i tillegg til en mer dyptgripende funksjon. Det at danskene betegner vår tidsalder som en "kreativ tidsalder" viser dermed ikke bare til at kunsten har fått større plass i vår hverdag, men at vi i dag er mer opptatt av estetikken; hvordan vi ser ut, hva vi spiser, danderer med i våre hjem, hvilke design bilen vår har osv. De individuelt skapte behov ser ut til å inneholde virkemidler som frembringer estetikken i større grad enn kollektive verdier som f.eks. samhold og ansvar for den kloden vi går på. I mange tilfeller kan det se ut som om kunsten har kastet seg på en estetiserings trend der det private rom, spontane opplevelser og følelser i større grad er gjenstand for produksjon enn den kollektive verdirelaterte funksjon. Slik sett opprettholder kunsten en funksjon av å være et speil av en flik av samtiden.

Går vi litt tilbake i tiden vil vi også kunne se direkte forbindelser mellom kunst og ulike profesjoner. Vi kan for eksempel se forbindelse med persepsjonspsykologien og impresjonismen,

mellom Freuds psykoanalyse og surrealismen med symboler fra drømmeverden, og mellom popkunstens kontroversielle påstand om å dyrke menneskets evne til å uttrykke seg i skiftende sosio-kulturelle omgivelser.

Kunstens estetiske funksjon kan vi si er en utforskning av uttrykk og idéer. Marginalt sagt blir estetikken i kunsten en funksjon for å skape mangfold. Kunsthistorien viser oss bruddet med klassisismen, via romantikken til dagens tekno-kunst. Vi kan se formalistiske brudd, endring i innhold, fremelsking av sansenes betydning og bruddet med tenkningen, altså en forkastning av kunst forklart gjennom bare en rasjonalitetsform, en kunstteori. Sistnevnte påstand skulle tilsi at moderniteten er slutt. Dagens moteord som Kitch og Champ, smakens betydning er i enkelte kunstteorier brukt som en erstatning til tenkningens betydning når vi skal forholde oss til kunst, dermed dens funksjon. Når betydningen av kunstens funksjon, i estetisk tradisjon, er overlatt til tilfeldigheter, smaksopplevelser, og ulike funksjoner når for eksempel noe kunst skal kvalifiseres til statlig støtte, eller annen form for økonomisk støtte, så kan det oppstå et anarki i kunstverden. I behandlingen av mangfoldet ligger dermed en fare for at det blir lagt stor vekt på innblanding av politiske/administrative og økonomiske betingelser for hvor vidt noe kunst skal presenteres som kunst. Kunstens kjerne ser da ut til å ligge i en politisk/administrativ og økonomisk ideologi. Betyr dette at vi tilsynelatende ikke har en felles funksjon for kunsten, og at vi har fått et tilbakeskritt for kunstens selvråderett?

For å svare på det skal vi se på en transcendent funksjon som kunsten har, og som er vanskeligere å betvile nytten av. Vi skal da se på kunsten funksjon i et filosofisk perspektiv.

Kunstens transcendentale funksjon

Da kunsten ble utskilt i en egen sfære uavhengig av religion og vitenskap, dannet det seg en egen måte å forstå kunst på, nemlig som noe særegent forklart gjennom å se på hva individet er. Individet er et biologisk vesen, utrustet med et sanseapparat (syn, lyd, hørsel osv) og et tenkende vesen, dvs at vi er både meningssøkende og meningsbærende vesener. Kunstnerisk produksjon og mottaksapparat er en kulturell handling som forteller oss noe om et individs kultur og det menneskelige vesenet. Individet skaper et produkt (kunst) ut i fra hvordan han/hun erfarer og tolker verden. Det vil si at individet skaper/mottar kunst ut i fra sitt biologiske opphav som er sansene, og som meningsbærende/tolkende, som er kultur. Koblingen mellom kultur og natur, mellom den subjektive sjel og den objektive ytring er kunstens funksjon (Georg Simmel 1858-1918). Det betyr at det først og fremst er gjennom artefakter og materielle produkter av alle slag, for eksempel, sosiale produkter (institusjoner, normer og medier) og kulturelle produkter (idealer, verdier, kunst, religion og vitenskap) at "sjelens vei til seg selv fullendes". Kunsten blir dermed et virkemiddel for at individet skal være helt. Det betyr at kunstens funksjon er transcendent. Sagt med andre ord så bidrar kunsten til å ta individet på alvor, gjøre individet helt. Vi kan med denne tankegang ikke skille individet fra kunsten, men vi kan lese kulturelle forskjeller i kunstneriske produkter.

Viktige utfordringer i dagens samfunn går ut på å finne frem til virkemidler for å skape god livskvalitet for individet gjennom å bygge infrastrukturer, det være seg lokalt, nasjonalt eller internasjonalt. Kunsten har fått en funksjon som er ment å gi samfunnsmessige ringvirkninger. Dermed er det logisk å se på sammenhengen mellom kunst og samfunnsliv, og å forstå kunstens funksjon opp mot oppgaven om "å gjøre individet helt" (kunstens transcendentale funksjon). Kunstneriske elementer er en del av det å være et menneske og visa versa. Uavhengig av kultur og betinget av en biologisk forståelse av mennesket, er vi først og fremst vesener som er utrustet med et sanseapparat. På dette stadiet er kunst en sanseopplevelse. Hvordan vi sanser våre omgivelser og et kunstnerisk produkt er på neste stadium forbundet med kultur, altså hva vi liker, hvorfor vi liker det og hvordan vi beskriver det vi sanser. Dette betyr at det ligger en estetisk dimensjon i individets natur som en meningsbærende reaksjon på tilværelsen. Kunstens funksjon kan dermed også være like viktig for individets åndelige eksistens som brødet er for individets kjødelige eksistens. Dersom det er slik vil jeg anta at det ligger et stort ansvar i hva kunsten kommuniserer ut, og dermed hva som blir stående i samfunnet som kunst. Ansvarer ligger ikke bare hos de som produserer kunst, men like gjerne hos de som forvalter og formidler kunst. Det er derfor viktig til enhver tid å debattere hvilken funksjon kunsten skal ha. Spesielt hvilken kontekst kunsten i dag presenteres under, da kunsten, med et mangfold av uttrykksformer, ser ut til å tjene ulike kulturelle funksjoner.

Kunstfeltet

Fremveksten av institusjoner generelt i samfunnet førte til oppbyggingen av et byråkrati som skulle ivareta de ulike bransjer og særinteresser. Hver institusjon fikk sine eksperter, og gav et puff til utviklingen av ekspertkulturen. Kunsten var ikke noe særtilfelle i denne utviklingen. Kunsten fikk et byråkratisk apparat med sine eksperter rundt kunstnerisk virksomhet. Innad i kunstverden oppstod ulike kunstretninger. Kunstretningene ble institusjonalisert for de ulike kunstneriske uttrykksformer. Mye av den kunstneriske virksomhet ble økonomisk avhengig av det statlige apparat for å kunne overleve (enten gjennom sine subsidieringer, rene støttemidler eller sine faste poster på statsbudsjettet gjennom bevilgninger til stipendier og garantiinntekter og drift av de ulike kunstinstitusjoner enten gjennom statlig, fylke eller kommunale driftsmidler). Derfor er kunsten nært knyttet opp mot det politiske og byråkratiske liv. Det kan derfor være nærliggende å spørre om ikke kunstens kjerne i dag, pga utfordringene som ligger i det å takle mangfoldet, er betinget av en politisk ideologi. Dermed antar jeg at politiske rutiner og saksprosedyrer både i en bevilgningssituasjon, utdannelsessituasjon og i offentlige kunstinstitusjoner, får konsekvenser for kunstens eksistensvilkår, kunstens profil og dermed dens selvråderett. Dette formidler både eksplisitt og implisitt oppfatninger om bestemte typer kunst som ”riktige”, og at disse oppfatninger kan fungere som styringssignaler i kunstneriske miljøer som tar hensyn til dem. Kunsten i dag er mangfoldig og er kanskje best tjent med å være kriterieløs i sin skapelsesprosess nettopp for å favne det mangfoldige. I enkelte tilfeller er det også nødvendig da selve skapelsesprosessen er det kunstneriske innhold. På den måten kan det være ufordelaktig å ha et byråkrati som bruker lang tid i tildelingsprosessen. Pluralisme innad i den kunstneriske form skaper også problemer for hvordan vi skal ivareta de ulike sjangere. Spørsmål om kunstens funksjon er viktig for å avdekke ulike kunstforståelser og for å ivareta nye. Dette skaper dilemmaer for kriteriegrunnlaget som kunsten skal vurderes etter.

I de senere år har også næringslivet blitt mer tydelig på å knytte relasjoner til kunstlivet. Næringslivets mål er økonomisk forankret. Nå er det ikke slik at næring og kunst overhodet ikke har forholdt seg til hverandre i tidligere tider. Før institusjonaliseringen av samfunnslivet sto kunst og marked nært knyttet i den kunstneriske produksjonsprosess gjennom mesenprinsippet. Oppdragskunst var en svært vanlig organiseringsform som utgangspunkt for å produsere kunst. Næringslivet i dag sponser kunst og kulturlivet, de er forbrukere av utstillinger og konserter under sine etableringer av forretningsforbindelser. Denne aktiviteten er bla et ledd i å bygge opp infrastrukturer i lokalsamfunnet. Næringslivet etterspør også de estetiske metoder som kan overføres som virkemidler til å skape gode bedrifter. Næringslivets valg av kunstneriske uttrykksformer som samarbeidspartnere og mulige sponsede aktører, ses opp mot muligheten til å øke kapital, enten direkte, eller indirekte gjennom ringvirkninger som kunsten bringer med seg. Slik sett er kunsten et verktøy i samfunnsutviklingen.

Kunst er sosialt konstruert. Det betyr at den er avhengig av det samfunnet den er oppstått i. Kunstfeltet består av både kunstinstitusjoner, kunstnere med ulike kunstforståelser, offentlig sektor (stat, fylker og kommuner) med sine politiske og byråkratiske regler og næringslivet med sine økonomiske målsetninger. Hver og en av disse bransjene har sine eksperter og forvalter ulike verdisyn og funksjoner etter ulike kunstneriske, økonomiske og politiske/administrative kriterier. Kunstfeltets organiseringsform skaper endringer i kunstens funksjon. Det får betydning for kunstens selvråderett.

Kunstens selvråderett

Den historiske utviklingen viser oss at det vanskelig lar seg gjøre å snakke om kunstens selvråderett i tradisjonell forstand i dag. Endringer i kunstens funksjon og organiseringsform i samfunnet generelt og i kunsten spesielt, viser at vi må forstå selvråderetten i en annen kontekst enn den tradisjonelle kunstneriske. Likevel har forskningen innen kunst og estetiske teorier og filosofiske teorier, frembrakt kunnskap om individet som viser at den subjektive skapekraft og mottakskraft hos individet er transcendent. Kunst er en del av individet, og for å bygge opp gode livsvilkår for individet så er bruk av kunst et av virkemidlene i denne prosessen. På denne bakgrunn kan vi si at kunsten er selvrådende som virkemiddel for å skape et funksjonelt samfunn. Fjerner vi kunsten fra samfunnet vil vi få et dysfunksjonelt samfunn som går utover individenes livskvalitet, og dermed motivasjonen til å skape det gode forutsetninger for samfunnsbygging.

Hvorvidt kunsten kommuniserer en kreativ / estetisert trend eller må inneholde et meningsbærende verdisyn nedfelt i samfunnsstrukturen i tillegg til den estetiske fremstilling, er kunstens neste utfordring. Å stille krav til kunsten på hvilken funksjon den skal ha i våre liv utover å være transcendent, anser jeg som avgjørende for å kunne opprettholde selvråderetten. Denne

problematikken blir ikke tatt opp i denne artikkelen, men jeg vil anta at med den grunnleggende forståelse av kunstens filosofiske begrunnede funksjon, så ligger det et ansvar å kommunisere verdiorienterte spørsmål i kunsten, og ikke bare en estetisk opplevelse.

Til tross for uklare årsaker til hvilke andre motiver som ligger til grunn for å forvalte kunsten, vil jeg hevde at oppbyggingen av forvaltningsapparat gjør at vi ikke kan forstå kunsten som selvrådende bare ut fra det kunstneriske grunnlag. Organisering av kunst inneholder både estetiske, økonomiske og politiske/administrative kriterier. Mellom disse relasjonene foregår det en synlig og usynlig maktkamp som danner en feltstruktur for kunsten i samfunnet. Denne feltstruktur skiller seg fra andre områder i et menneskets liv gjennom estetikken, derfor kan ikke kunsten reduseres til andre områder, for eksempel til vitenskap eller religion. Mangfoldet i estetiske uttrykksformer innen samme sjanger kan føre til at de kunstneriske begrunnelser for å ivareta en kunstretning, en kunstinstusjon, en kunstuttrykk blir underordnet de økonomiske og politiske/byråkratiske begrunnelser for å synliggjøre, eller støtte noe kunst eller arbeid med kunst enn noe annet.

Innad i kunstverden pågår også en kamp mellom de ulike kunstsyn. De ulike kunstretninger og uttrykk kjemper mot hverandre for å oppnå posisjoner. Kampene er nødvendig for å opprettholde interessen for kunst. Kunsten påvirkes derfor av sine egne interne kamper i tillegg til påvirkningen fra de økonomiske og politiske kreftene i samfunnet. Det er mange virkemidler som kan tas i bruk for å produsere tro på sitt eget uttrykk: Å synliggjøre den kunstnerisk produksjonsprosess er en viktig arbeidsstrategi. Strategier for å bygge opp nettverk rundt sin kunstform er en annen. Fra dette ledes påstanden om at kunstens selvråderett er forflyttet fra kunstverket til kunstfeltet. I dette ligger diskurser om klassisk, moderne eller postmoderne, pluralistiske og innoverende kunst underordnet selve organiseringen form og kommunikasjonsstrategier for et helhetlig samfunn der kunsten er en integrert størrelse i samfunnsutviklingen, og ikke bare et overskuddsfenomen. Kunstens selvråderett er underordnet kunstfeltets kamp om posisjoner, og dermed overlatt til kampen om definisjonsmakt (Bourdieu: 1984, Distinksjonen). Definisjonsmakten finnes i de politiske, økonomiske eller estetiske begrunnelser. Her defineres strategier for nettverksbygging og for produksjon av tro på bestemte kunstsyn og i hvilke kontekst de ulike kunstretninger er knyttet til. Uklare eller fraværende debatter om kunsten kommuniserer verken en estetisk trend, eller et meningsbærende innhold. Sagt på en annen måte: Om kunsten skal kommunisere det samfunnet vi lever i, og ikke bare trender i samfunnsutviklingen, krever det at vi får en ny debatt om kunstens funksjon.

Gjenopprett fokus på kunstverket

Kunsten inngår i et felt på linje med andre bransjer i samfunnslivet. Organiseringen er gjerne knyttet til kunstens ulike funksjoner, geografiske vurderinger og generasjonsfavorisering, sosiale forhold. Den frie kunsten faller i stor grad utenfor organisasjonssystemet, men er sentral for å opprettholde en kamp i kunstfeltet, og dermed en viktig afktor i kampen om definisjonsmakt. Denne kampen opprettholder troen på kunstens verdi, og skaper dynamikk i troen på hva som til enhver tid er det dominerende kunstsyn. Kunsten lar seg ikke redusere til andre bransjer, men er en samarbeidspart med ulike bransjer slik at selvråderetten er innskrenket etter samfunnets maktsstrukturer. Kunsten kan ikke oversees, men kunstens vesen inkluderer almene former for økonomiske og politiske forhold. Slik er kunstens hverdagsvirkelighet, og dermed et produkt av samfunnets til enhver tid organiseringsform. Denne erkjennelsen kan åpne for kunstens kamp om enda større selvråderett (dvs. med større fokus på den estetiske begrunnelsen, enn de økonomiske og politiske begrunnelser for de ulike kunstuttrykk, eller satsing på kunst overhodet) enn det vi har i dag. Jeg vil anta at det kan gjøres gjennom å få en debatt om hvilken funksjon vi ønsker at kunsten skal ha utover å være en estetisk opplevelse. Å tydeliggjøre kunstens funksjon vil både styrke kunstens selvråderett, og gjenopprette fokuset på kunstverket.

Referanser

Kristin Josefine Solstad er utdannet kultursosiolog og er for tiden doktorgradsstipendiat ved Institutt for sosiologi, Universitetet i Tromsø.